

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
.info

<https://konkur.info>

به نام خدا

ویژگی های حکومت رضاشاه

۹

konkur
info

فهرست مطالب

ویژگی های حکومت رضاشاه

الف : وابستگی

ب : خودکامگی و حکومت فردی

ج : ترویج ملی گرایی افراطی

د : نظامی گری

ه : تضعیف و تخریب ارزش های دینی

تغییر کلاه و لباس

کشف حجاب و قیام مسجد گوهر شاد

هدف کلی از این درس

در این درس به طور فشرده با شاخصه های حکومت و سیاست های فرهنگی و مذهبی دوره پهلوی اول آشنا می شوید. هدف از طرح این مباحث، آشنایی بیشتر شما با ابعاد فرهنگی و اجتماعی دوران حکومت رضاشاه است.

ویژگی های حکومت رضاشاه

ویژگی های حکومت رضاشاه

وابستگی

خودکامگی حکومت فردی

ترویج ملی گرایی افراطی

نظامی گری

تضعیف و تخریب ارزش های دینی

<https://konkur.info>

info

زورش به انگلیسی ها نرسید...

<https://konku>

ویژگی های حکومت رضاشاه : وابستگی

حکومت پهلوی سر آغاز وابستگی بود .

تا پیش از روی کار آمدن رضاشاه، پیدایش سلسله های پادشاهی و حاکمان ایرانی عموماً در چارچوب **روابط قومی** و **یا اشرافیت داخلی** شکل می گرفت.

زیرا

اگرچه برخی از پادشاهان ایرانی مورد حمایت قدرت های عصر خود بودند ولی خاستگاه و منشأ روی کار آمدن آنها، **بیگانگان** نبودند.

ظهور سلسله پهلوی و روی کار آمدن رضاشاه از همان ابتدا در امتداد **استقرار نظام سلطه جهانی** و **استعمار انگلستان** شکل گرفت .

خود کامگی و حکومت فردی

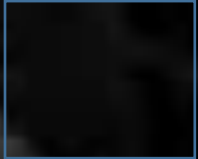

konkur
info

خودکامگی و حکومت فردی

<https://konkur.info>

ویژگی های حکومت رضاشاه : خودکامگی و حکومت فردی

حکومت رضاشاه، حکومتی فردی و استبدادی بود

با وجود اصل تفکیک قوا در قانون اساسی، رضاشاه در همه کارها و ارکان مملکت دخالت می کرد.

نمایندگان مجلس شورای ملی بر اساس فهرستی که توسط فرماندار، فرمانده لشکر و رئیس شهربانی حوزه انتخابیه تهیه و شخص رضاشاه آن را تأیید و به وزارت کشور ابلاغ می کرد، انتخاب می شدند.

بنابراین هرچند که رضاشاه حکومت پارلمانی و نهاد مشروطه را از میان نبرد، اما روش حکومت او با حکومت پادشاهان مستبد قبل از مشروطه تفاوتی نداشت.

علاوه بر مجلس، قوای قضائیه (عدلیه) و مجریه نیز فاقد استقلال بودند. دستگاه های دولتی و وزارت خانه ها، قدرت هیچ گونه تصمیم گیری نداشتند و برخی به سبب شناختی که از روحیه نظامی و استبداد رأی رضاشاه داشتند، حتی قادر به اظهار نظر نبودند.

انتخاب نمایندگان مجلس ، براساس لیست ارسالی رضاشاه

<https://konkord.info>

استبداد رای

روحیه نظامی و استبداد رای رضاشاه

<https://konkur.info>

ترویج ملی گدابی افراطی

رضا شاه و ترویج ملی گرایی افراطی

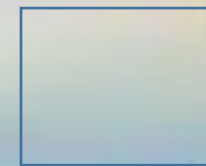
<https://konkur.info>

ثالثیونٹا پیس

ملی گریڈی افراطی

ویژگی های حکومت رضاشاه : ترویج ملی گرایی افراطی

در دوران حکومت رضاشاه ملی گرایی افراطی با هدف به حاشیه راندن اسلام شدت گرفت.

کارگزاران فرهنگی حکومت رضاشاه، به تقلید از غرب « جدایی دین از سیاست » را از لوازم ملیت گرایی قلمداد می کردند.

آنها بدون داشتن درک صحیح از شرایط تاریخی ایران، همبستگی میان علایق ملی و دینی را که در ایجاد وحدت و اقتدار کشور و هویت ملی جامعه ایرانی نقش مؤثری داشت، نادیده گرفتند.

مریت هاکس
ایران
افسانه و روابط
خاطرات سحر ای ایران

▪ **مریت هاکس** نوشته است: روحیه **جدید ملی گرای** در عصر رضاشاه ردپایی از **فاشیسم** به همراه داشت، زیرا بدون توجه به روابط و ارزش های تاریخی، تنها به گذشته (دور) می نگرد
<https://konkur.info>

اقدامات رضا شاه برای ترویج ملی گرایی افراطی

یکی دیگر از شاخصه های ملیت گرایی افراطی دوران رضاشاه، قومیت ستیزی و نادیده گرفتن هویت اقوام ایرانی مانند ترک، کرد، عرب، بلوچ و ترکمن بود.

○ اعمال تبعیض قومی و توسل به خشونت و نظامی گری برای از بین بردن گویش ها و لهجه های محلی، آداب و رسوم و لباس های زیبای محلی که تقویت کننده هویت ملی ایرانیان است با ادعاهای رضا شاه و کارگزاران حکومتی او ناسازگار بود که آثار زیان باری برجای گذاشت.

○ علاوه بر این، برای تغییر الفبای فارسی به لاتین تلاش هایی صورت گرفت.

○ تقی زاده که بر این کار اصرار می کرد، تغییر خط فارسی را تنها با حمایت و به کارگیری زور به دست رضاشاه ممکن می دانست.

FASCISM

konkur
info

▪ **فاشیسم (Fascism)** در واژه به معنای روش‌هایی که برای تمرکز قدرت در حکومت استفاده می‌شود. یک نظریه سیاسی راست افراطی و گونه‌ای نظام حکومتی خودکامه ملی‌گرای افراطی است که نخستین بار در سال‌های ۱۹۲۲ تا ۱۹۴۵ در ایتالیا و به دست **بنیتو موسولینی** رهبری می‌شد

<https://konkur.info>

رضا خان ميرپنڻج بڻيانگدار فاشيسم ايراني

قومیت سیتزی و نادیده گرفتن هویت اقوام ایرانی

<https://kohkur.info>

ویژگی های حکومت رضاشاه : نظامی گری

رضاشاه به سبب خصلت های فردی و روحیه نظامی اش، **ارتش** را رکن و اساس حکومت خود قرار داد.

او **فرماندهان ارتش** را نسبت به سایر مقام های دولتی **برتر به شمار می آورد**؛ و برای ایجاد ارتشی نوین، کوشش های زیادی انجام داد.

تنها برای ترساندن و سرکوب مخالفان داخلی

چاپاول و غارت ایلات و عشایر

استحکام پایه های حکومت خود

شکل گرفته بود.

اما **ارتشی** که او
بنیان نهاد

به هیچ وجه ارتشی ملی و مقتدر نبود تا در برابر نیروهای بیگانه کارایی داشته باشد.

ویژگی های حکومت رضاشاه : نظامی گری

رفتار رضاشاه با عشایر ایرانی همانند برخوردی بود که بیگانگان در زمان اشغال کشورمان با مردم این سرزمین می کردند.

او در قیام مسجد گوهرشاد زنان و مردان بیگناه را به خاک و خون کشید.

ویژگی های حکومت رضاشاه : تضعیف و تخریب ارزشهای دینی

رضاشاه پیش از رسیدن به سلطنت، برای جلب اعتماد مردم و نزدیکی به علما، با ظاهر سازی می کوشید در مراسم عزاداری و مذهبی شرکت کند تا احساسات عمومی را به نفع خود و نقشه هایی که در سر می پروراند، جلب کند.

اقدامات رضا شاه برای جلب اعتماد مردم و نزدیکی به علما

- در نخستین سال پیروزی کودتا، در مراسم محرم و عزاداری امام حسین (ع)، رضاشاه در حالی که **گل بر پیشانی خود** می مالید و گاه بر سر می ریخت، به شعائر مذهبی تظاهر می کرد.
- علاوه بر این، رضاشاه در خردادماه ۱۳۰۳ به وزارت معارف دستور داد که بر مطالب مذهبی و شرعی چاپ شده در مطبوعات نظارت و از درج **مطالب خلاف شرع**، جلوگیری به عمل آید.
- نیز دستور تعطیلی **مشروب فروشی ها و قمارخانه ها** را صادر کرد.
- در همان سال عازم عراق شد و ضمن ملاقات با عدّه ای از علما و مراجع نجف، **خود را حامی اسلام معرفی کرد و قول داد که دومین اصل متمم قانون اساسی مبنی بر نظارت علما بر مصوبه های مجلس را، به اجرا در آورد.**

دیدار رضاشاه با علما و مراجع نجف و تظاهر به حامی اسلام بودن

<https://kohnkoi.info>

تغییر سیاست دینی رضا شاه پس از رسیدن به سلطنت

با این همه، **تظاهر به دینداری او**، مدّت زیادی دوام نیاورد.

او، بعد از دستیابی به قدرت مطلقه، به تدریج **ماهیت ریاکارانه خود را آشکار کرد و هنگامی که** به سلطنت رسید، **دیگر ضرورتی برای عوام فریبی و تظاهر به دینداری، احساس نکرد.**

حمله علنی و آشکار رضا شاه به شعایر و ارزش های مذهبی

▪ اولین نشانه حمله علنی و آشکار رضا شاه به شعایر و ارزش های مذهبی، در نوروز سال ۱۳۰۶ در واقعه اعتراض آیت الله بافقی به زنان عضو خانواده سلطنتی که بدون رعایت موازین شرعی وارد حرم مطهر حضرت معصومه (س) شدند، آشکار شد.

▪ دنبال این اعتراض، رضاشاه به قم رفت و با گستاخی تمام، با چکمه وارد حرم شد و آیت الله بافقی را زیر لگد انداخت. پس از آن نیز، دستور تبعید او را صادر کرد.

▪ رضاشاه با سیاست حذف دین از اجتماع، سعی در محدود کردن روحانیون و کنترل حوزه های علوم دینی کرد.

رضا شاه با شعار «اصلاح دین»، کوشید تا ریشه اسلام را برکند

برنامه های دین ستیزانه رضاشاه

محدود کردن روحانیان و مراسم مذهبی

جایگزین ساختن قانون های غربی به جای قوانین مذهبی

برپایی «کارناول» های شادی و رژه دسته های موزیک نظامیان در روز عاشورا

ممنوع کردن برگزاری مراسم سوگواری حضرت امام حسین(ع)

رواج منکرات و کارهای خلاف شرع

برداشتن حجاب konkur.info

تخریب مدارس و حوزه های علمیه

تغییر کلاه و لباس

برنامه های دین ستیزانه رضاشاه

اقدامات ضد دینی رضاشاه، محصول اندیشه خود او نبود

جریان هدایت گری که این برنامه ها را به وی القا می کرد، متشکل از کسانی بود که در روی کار آوردن و دستیابی او به قدرت، نقش داشتند.

این اقدام ها، به ظاهر تحت عنوان **تجدد خواهی** یا **اصلاح مذهبی** صورت می گرفت.

اما اسناد تاریخی آشکار می کنند که استعمار نوین، برای از میان برداشتن مظاهر دین و روحانیت که مانع سلطه آنها در ایران بود، به این روش ها متوسل می شد.

مخالفت علما با حرکت های ضد مذهبی رضاشاه

رفتار خشونت آمیز رضاشاه با طلبه های علوم دینی و یورش به حوزه های علمیه، چهره واقعی و ماهیت او را آشکار ساخت ، و دیری نپایید که با به شهادت رساندن علمای آگاه و مبارزی چون آیت الله مدرس و دستگیری و تبعید عالمان بزرگ، پرده از سیاست ضدّ دینی خود برداشت.

با حرکت های ضدّ مذهبی رضاشاه که تخریب هویت ملی و افزایش نفوذ استعمار را در پی داشت ، به مخالفت پرداختند .

آیت الله حاج آقا نورالله اصفهانی در اصفهان

آیت الله حاج حسین طباطبایی قمی در مشهد

آیت الله سید ابوالحسن انجلی

آقامیرزا صادق در تبریز

تغییر کلاه و لباس

▪ **تغییر کلاه و لباس، بخشی از برنامه شبیه سازی جامعه ایران و هم‌رنگ شدن مردم آن با اروپایی ها بود.**

▪ **لباس و پوشاک هر جامعه، به تناسب اعتقادات دینی، فرهنگ، آداب و رسوم ملی و شرایط اجتماعی و اقلیمی با دیگر جوامع، متفاوت است.**

▪ **اقوام ایرانی، از دیرباز، دارای لباس و پوشش مخصوص به خود بوده اند.**

▪ **نوع لباس و پوشش هر ملت نمایشگر هویت آن مردم است که در کشوری مثل ایران پس از گذر قرن ها و هزاره ها به تدریج شکل گرفته است.**

بنابراین محروم کردن اجباری مردم از لباس محلی و یا پوشش ملی **ضربه زدن به هویت آن هاست**

Konkur
info

تغییر لباس و کلاه مردان

<https://konkur.info>

تغییر کلاه و لباس

▪ رضاشاه ابتدا با به کارگیری زور، کلاه لبه دار موسوم به «**کلاه پهلوی**» را در میان مردم متداول کرد.

پس از بازگشت از سفر ترکیه، به تقلید از «**آتا تورک**» دستور داد که کلاه پهلوی نیز ممنوع و منسوخ شود و اعلام کرد: «از این پس مردان باید «**کلاه شاپو**» بر سر بگذارند.»

اما

▪ در دی ماه سال ۱۳۰۷، **قانون اجباری متحد الشكل کردن لباس در ایران**، با قید دو فوریت، به تصویب مجلس هفتم رسید.

▪ براساس این قانون، **همه مردم ایران**، اعم از شهری و روستایی و عشایر چادرنشین **موظف به رعایت آن بودند**. مجازات متخلفان، جزای نقدی یا زندان بود.

تاریخچه حجاب: زنان دوره اشکانیان (پیش از اسلام) علاوه بر استفاده از شلووارهای چین دار و پیراهن های دراپه دار و بلند، از کلاه عمامه واری استفاده میکردند که تقریباً بیشتر موهای آن ها را می پوشانید. بلندی لباس ها بقدری بود که مانع دیدن کفش ها می گردید.

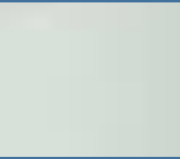
ملکه آذر میدخت با تاج و چادر،
از روی کتاب مشرق زمین در
شعر، هنر و زندگی

تقویت حجاب زنان ایرانی پس از پذیرش اسلام

<https://konkur.info>

پوشیدگی لباس زنان ایرانی جزو فرهنگ ملی و دینی

<https://konkur.info>

konkur
info

<https://konkur.info>

کشف حجاب و پیامد های آن

- **مقابله با حجاب** که به **کشف حجاب** معروف شد، به طور رسمی از روز **۱۷ دی ماه ۱۳۱۴** آغاز و با به کارگیری زور و خشونت، دنبال شد.
- فرمان اجباری **کشف حجاب**، با مقاومت های مردم و عالمان دینی شهرهای مختلف ایران روبه رو شد.
- در شهر **مقدس مشهد**، مردم به نشانه اعتراض، در **مسجد گوهرشاد** اجتماع کردند.
- به دستور مستقیم **رضاشاه**، مأموران، مسجد را به محاصره در آوردند و با پتک در مسجد را شکستند و وارد صحن شدند و **با مسلسل های سنگین**، از اطراف و بام های حرم مشرف به صحن مسجد گوهرشاد، آنها را به گلوله بستند و جمع کثیری را به شهادت رساندند.

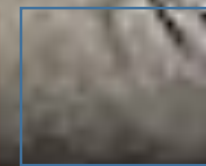

روز هفتم دیماه ۱۳۱۴
راسته خاطر برادر

کشف حجاب (مقابله با حجاب)

<https://konkur.info>

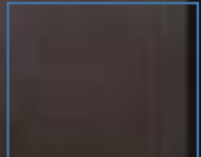
برداشتن حجاب زنان با روز توسط ماموران دولتی

<https://konkur.info>

مقاومت مردم و عالمان دینی در برابر فرمان اجباری کشف حجاب

<https://konkur.info>

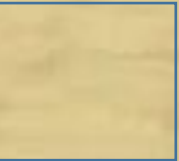

<https://konkur.info>

«قیام مسجد گوهر شاد»

konkur
info

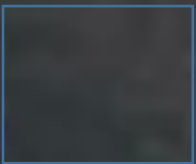

Konkur
info

اجتماع مردم مشهد در مسجد گوهرشاد

<https://konkur.info>

www.iranphoto.info

photo : M.Mahdi Dorani

باشگاه خبرنگاران پویا

info

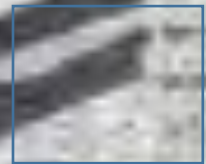
سرکوب قیام مردم مشهد در مسجد گوهر شاد

<https://kufaku.ir/>

به مسلسل بستن اجتماع مردم مشهد در مسجد گوهر شاد

<https://konkur.info>

بروزترین و برترین
سایت کنکوری کشور

WWW.KONKUR.INFO

Konkur
.info

<https://konkur.info>